

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiæ Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Angelis Bonis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DE PRAEDESTINAT. 13

Contingens ut contingens cognoscitur directè à sensu, sed indirectè ab intellectu.

Necessitas absoluta sumitur ex principijs essentialibus tripliciter. Primo respectu non esse ratione materiæ: uel respectu esse, ratione formæ immaterialis: uel respectu formæ cōplentis totam potentiam materiæ: Secundo respectu partium formæ, uel materiæ: Tertio respectu proprietatum.

Necessarium & contingens sunt differentiae ueri, non autem boni.

DE ANGELIS BONIS.

Certè sunt hierarchiæ & praelaturæ angelorum, ita ut quidam simpliciter angeli sint, quidam archangeli, quidam throni, quidam dominationes, quidam principatus, quidam potestates, quidam cherubin, quidam Seraphin, quidam uirtutes &c.

Angeli simpliciter merentur nunc suam cōstantiam, & ne cadant.

Angeli à nobis adorari cupiunt.

Angeli adorationis cultu prosequendi sunt.

Non tantum electi, sed etiam reprobi habent proprios angelos deputatos ad custodiam.

Sanctus Michaël patronus est à Deo constitutus super Romanam Ecclesiam, ut illam ab omni malo atque interitu custodiat.

B 4

In Ps. 119.

DOCTRINA SCHOLAST.

Item diuo Michaëli à Deo in eundem finem assignatus est totus angelorum chorus. Hinc & Ordo sancti Michaëlis promanauit, in quē nemo recipitur, nisi qui iuramento confirmat se non pugnaturum contra Romanam Ecclesiam.

Post iudicium non erunt angeli in officio.

Infra y. l. Angelus est imago Dei, manifestatio occulti luminis, speculum purum, splendidissimum, immaculatum, incontaminatum, incoinquatum, recipiens totam (si iustum est dicere) speciositatem boniformitatis, & deiformitatis, & purè declarans in seipso, sicut possibile est, bonitatem, quæ est in abditis.

Infra 15. a Quæstio est apud Scholasticos, an angeli creati fuerint in gratia. Respondetur secundum quosdam, quod creati fuerint in gratia gratificante: secundum alios, quod creati fuerint in puris naturalibus, & quod non habuerint gratiam ab instanti creationis.

Angeli non habuerunt gloriam in instanti creationis, ergo nec gratiam.

Angelorum moræ possunt poni uariæ, & primum tres. In prima mora creati fuerunt in gratia, & meruerunt: In secunda boni steterunt in merito, & mali ceciderunt: In tertia omnes fuerunt in termino.

Item

DE ANGELIS BONIS. 13

Item secundum alios poni possunt quatuor
more. In prima fuerunt omnes in naturalibus.
In secunda mali ceciderunt. In tertia bonis ap-
posita est gratia, & meruerunt. In quarta bo-
ni præmiati & mali damnati sunt.

Alij moras angelorum sic numerant. In pri-
ma fuerunt omnes angeli in naturalibus. In
secunda omnes in gratia. In tertia boni meru-
erunt stantes in gratia, & mali deliquerunt. In
quarta omnes fuerunt in termino.

Actus quos habent angeli superiorum ordi-
num, respectu inferiorum sunt tres: purgare,
illuminare, et perficere, qui dicuntur actus hie-
rarchici, quia conueniunt superioribus hierar-
chijs respectu inferiorum. Angelus autem su-
perior aliquid ignoratum inferiori notifi-
cans, illo uno actu notificandi prius incogni-
tum inferiorem purgat, non quidem à fœdita-
te peccati, sed ab ignorantia negationis illumi-
nat noua cognitione, & noticia perficit actu-
andieum ad cognita. Et differunt illi actus in
connotato. Nam in subtracto supponunt pro
eodem: scilicet inductionem scientiæ.

Purgare autem connotat præcedentis igno-
rantia remotionem. Illuminare obiecti ma-
nifestationem. Perficere subiecti eleuationem
& meliorationem.

Angelorū duplex est cognitio, scilicet matu-
tina et uespertina. Cognitio matutina est cog-

DOCTRINA SCHOLAST.

nitio rerum in uerbo, quæ est beatifica. Cognitio uespertina est cognitio rerum in lumine naturæ.

Secundum alios est triplex angelorum cognitio. Vna qua cognoscit uerbum & se & creaturas sibi in uerbo relucens, una indistincta cognitione in lumine gloriæ & beatificæ. Secunda qua cognoscit per species sibi concreatas Deum se & alia. Tertia qua cognoscit per species à rebus cognitis acceptas, hanc cognitionem uocant cognitionem rerum in proprio genere. Ultimæ duæ cognitiones dicuntur uespertinæ, prima sola matutina, quia ista est cognitio in creatore, qui est principium omnis creaturæ, sicut mane principium diei. Sequentes duæ dicuntur uespertinæ, quia his cognoscitur res in creatura, quæ de se tendit in occasum. Nec dicitur matutina uel uespertina per admixtionem tenebrarum ignorantia, sed ex causa dicta. Prima scilicet matutina est supernaturalis & beatifica. Secunda scilicet uespertina dicitur naturalis, licet medium non habet ex propria natura siue uigore sui intellectus, quia habet eam per species infusas à Deo.

Inferiores angeli à superioribus purgantur ab ignorantia, & illuminantur: ergo aliquid inferiores ignorant, quod superiores nouerunt. Et uidentes uerbum, tantum uident in uerbo, quantum eis uerbum ostendit, Ostendit

DE ANGELIS BONIS. 14

stendit autem quantum uult. Est enim speculum uoluntarium, quo ad creaturas extra, licet sit necessarium, quo ad personas intra.

Aliqui angeli à principio cognouerunt mysterium incarnationis, aliqui non cognouerunt à principio, sed post plenè cognorunt dum impletum fuit.

Mittuntur angeli tanquam mediatores inter Deum & hominem, ut per eos homo inferi or ad beatitudinis summa reducatur.

Angelus loquēdo alteri, nihil facit, nisi quod causat cogitationem alicuius obiecti in se, quę cogitatio in loquente causat tanquam obiectum, causat effectiue in angelo audiente noticiam intuitiuam sui met cogitationis.

Angelus audit & uidet, & tam audire quam uidere, est in angelo intelligere. Sed tunc uidet eum, quando ex proprio motu intelligit aliquid, tunc audit, quando per oblationem speciei intelligibilis ab eo intelligente excitatus, ipsum quod profertur, intelligit, & sic cōpetit angelo, non solum respectu superioris sedentis respectu paris uel inferioris, quia sic audit supremus angelus ab infimo, sicut magister audire potest à discipulo, non quod ab eo suscipiat doctrinam, siue illuminationem, sed quia melius cognoscit eius defectus per sui ipsius detectionem,

Christus

DOCTRINA SCHOLAST.

Christus non habuit angelos custodes, sed ministros tantum.

Sicut Christus non habuit angelos custodes, sed ministros, sic nec beata uirgo angelos custodes habuit (quia & ipsa fuit plena gratia) sed ministros.

Quemadmodum cuique homini deputatus est bonus angelus, sic cuique provinciae.

Non solum bonis hominibus deputatus est bonus angelus, sed etiam malis.

Intelligitur discedere angelus, non quod non defendat ab aduersario, uel non retrahat a malo, sed quia non perducit ad bonum exhortando & monendo, & ad custodiam principalem finem.

Non de postremo angelorum officio est, a peccatorum uinculis absoluere.

Hierarchia angelica est triplex. Eparchia, id est, suprema, mesarchia, id est, media, & hyparchia, id est, infima. Sumitur autem haec distinctio, secundum proprietates, quae sunt scientia, ordo, & actio. Vel aliter accipitur haec distinctio, & clarius secundum tres status & officia, quae sunt status contemplatiuorum, praelatorum, & actiuorum. Penes statum contemplatiuorum est hierarchia suprema, penes statum praelatorum est media, penes statum actiuorum est hierarchia infima. Unde supremae hierarchiae est, immediate conuertit ad Deum per contem-

contemplationis modum, & non occupari circa exteriora principaliter. Media est in praesidentia, qui praesident caeteris, eos ordinando, principiando, & ad salutis ministeria exequenda dirigendo, quorum executio angelorum est ultimae hierarchiae &c.

In qualibet hierarchia ponuntur tres ordines angelorum. In prima sunt, Seraphin, Cherubin, & Throni. In media & infima magna est doctorum diuersitas.

Angeli neque cadentes neque stantes fuerunt in principio creationis beati, quia securitas & certitudo est de ratione beatitudinis.

Angeli deiformem habent intellectum.

Liberum arbitrium in angelis, non ideo dicitur liberum, propter deflectionem ad bonum indifferenter & ad malum, sed propter liberam electionem eorum quae uoluerit.

Angelis quatuor tribuuntur: essentiae subtilitas, intelligentiae perspicacitas, liberi arbitrii facultas, discretio personalis.

Angeli dissimiles sunt in donis naturae, gratiae & gloriae. ^{7. 12. b.}

Hierarchia triplex est, superior, media, & inferior. Superior continet tres ordines: scilicet Seraphin, Cherubin & Thronos, quorum primi considerant Dei bonitatem: secundi uirtutem: tertij aequitatem. In primis Deus amat, ut charitas; in secundis noscit ut ueritas; in tertijs

DOCTRINA SCHOLAS.

Deus sedet ut æquitas. Media continet dominationes, principatus, potestates, quorum primi officia regunt angelorum, sequentes capitibus præsentur populorum: ultimi potestatem coercent dæmonum, item in primis Dominus dominatur, ut maiestas, in sequentibus regit ut principatus; in ultimis tuetur ut solus & Inferior similiter continet tres ordines; scilicet uirtutes, archangelos, & angelos. Ad quorum priores pertinent miraculorum operatio, ad secundos magnorum negotiorum denunciatio, ad tertios humanæ custodiæ sollicitudo, item in primis Deus operatur ut uirtus, in secundis reuelat ut lux, in tertijs nutrit ut inspirans.

Rectè sentiunt, qui putant angelos in certas dignitates dispositos esse.

Angeli duplicem habent uisionem: matutinam & uespertinam.

Proprium est Seraphin in amore Dei semper ardere, & alios ad incendium diuini amoris promouere, & deum ordinate diligendi tribuere. Hi immediatè Deo iunguntur, & ideo primo & perfectius in ipsas operationes theophoniæ deferuntur, ad aliud quoque extra amatum non diuertunt.

Cherubin primo & principaliter relucet diuini luminis radio, eò quòd uicinius patriæ ueritati iunguntur, horum officium est, promouere homines ad diuinam cognitionem, ideo

præ

DE ANGELIS BONIS. 74

præ cæteris dicuntur lucere, quia plenitudinem quam suscipiunt, alijs inferioribus communicando transfundunt.

Dominaciones dicuntur, quia cæteris angelis dominantur, ab omni oppressione sunt liberi, & nullo inferiori subiiciuntur, horum officium est in spiritali bello instruere qualiter oportet prælationis officium exercere, & qualiter debeant subditis dominari, horum etiam officium est, timore seruili deposito in Deum moueri, & incessanter ei famulari.

Principatus Angelis præfunt, & eos ad ministerium diuinum explendum disponunt, ad hoc pertinet uniuersale regimen unius regni uel gentis ductiuum ad Dei similitudinem, ministerium quoque eorum est docere homines, exhibere reuerentiam unicuique secundum gradum suum, horum etiam officium est promouere homines, ut non propter utilitatem propriam, sed propter solius Dei amorem & honorem faciant iustitiam.

Potestatibus uirtutes aduersè subiectæ sunt, ne mundo tantum noceant, quantum cupiunt, horum officium est illos qui spiritali certamine desudant, confortare, & ne spiritali regimine amittant, defendere, item ad hos spectat inferiores angelos quantum possibile est diuinæ potentiæ conformare.

Virtutes sunt infatigabiles ad executionem faciendorum

DOCTRINA SCHOLAST.

faciendorum, & robusti ad præceptionem munerum, horum officium est docere prælatos, ut facile & perseveranter, quæ ad officium prælationis pertinent, exequantur, & ipsius onera sustineant patienter, item per illos miracula fiunt, & uirtus faciendi miracula perfectis conceditur.

Archangeli summi nunciï appellantur, & summa nunciant, horum officium est de illis quæ pertinent ad promotionem fidei, ut de natiuitate Christi, & factis eius homines expedire, & dæmones ab hominibus remouere, prophetias reuelare, hi illuminationes quas a superioribus recipiunt, inferioribus annunciant, & per eosdem nobis.

Angeli sunt in cœlesti dispositione ultimi & hominibus magis propinqui, hi minora nunciant, & homines ad diuinam cognitionem ducunt, & ut iuste uiuant, instruunt, hi sursum extenduntur per dilectionem Dei, & in semetipsis firmanur per custodiam sui, ac sub se progrediuntur ad auxilium proximi.

Angeli in se habent cognitionem matutinam, hoc est, cognitionem Dei, item uespertinam, id est, cognitionem rerum in se, item meridiam, id est, aëriam uisionem. Est & alia cognitio angelica, pro ut scilicet maiores iudicant minoribus, quæ per diuinas theophasias reuelationes perceperunt.

Angeli

DE ANGELIS BONIS. 17

Angeli cognoscunt plura simul habitu, non intellectu.

Cognitio angelorum non est per sensum, sed per intellectum.

Motus angelorum tripliciter distinguuntur, scilicet circularis, rectus, & obliquus. Circularis est ab eodem ad idem, & circa idem centrum immobile, hunc motum habent angeli, quia immediate recipiunt illuminationes à Deo, & per illas reuertuntur ad Deum, istud autem conuenit superiori Hierarchiæ tantum. Item motu recto mouentur, quando procedunt ad prouidentiam subiectorum, rectè omnia transeunt, ibi non reuertuntur ab eodem ad idem, sed de uno ad aliud. Item est in angelis motus obliquus, quādo cognitionem inferiorum quibus prouident, reflectunt in Deum principium & finem pulchri & boni.

Est etiam differentia quædam inter ministrare & assistere, quia assistere est faciem Dei contemplari, sic assistunt omnes angeli boni: item assistere est immediate recipere illuminationes à Deo, & sic assistunt tantum tres ordines primi. Item assistere est appropinquare Deo & extraneum esse missioni ad exterius, sic existunt quatuor primi ordines.

Ministrare est nunciare pro temporis oportunitate, uel operari secundum officium, est enim ministerium nunciij & officij.

DOCTRINA SCHOLAST.

De praelationibus angelorum sic se res habet: Præsunt quidam regionibus, ut dicitur in Daniele, Princeps Græcorum & Persarum, quidam præsunt Ecclesijs. Apocalypsi. Angelo Ephesinæ Ecclesiæ scribe. Alij præsunt personis &c.

Hierarchiæ stabunt semper, quantum ad distantiam beatitudinis, & quantum ad gradum dignitatis, & quantum ad nobilitatē doni gratiæ ac nature, & in quantum etiam superiores habent reducere inferiores in theophonias gloriæ.

Praelationes angelorum super homines & angelos cessabunt in patria.

Angeli ex tribus habent confirmationem: ex natura, quia natura spiritalis tantum semel uertibilis in bonum uel in malum &c. ex gratia, quia si aliquid connectitur stabili æterno uinculo perpetuo, illa connexio semper manet, & gloria, qua fruuntur cum Deo.

Angeli tripliciter dicuntur loqui, mente, ore, & opere.

In esse angeli non est prius nec posterius.

Angeli nō fuerūt ante mūdū, id est, corpora.

Angeli fuerunt creati in coelo empyreo.

Angeli sunt creati in beatitudine imperfecta.

Quanto angelus est superior, tanto minus habet de potentialitate.

Vnus angelus est simplicior alio angelo.

Differentiæ angelorum sumuntur secundū diuersos gradus potentialitatis. An.

DE ANGELIS BONIS

18

Angeli cōueniunt cum substantijs materialibus in genere logico, nō aut̄ in genere phyfico.

Corpora assumpta angelis, sunt de aëre in-
Angeli boni sicut & mali illabun. (spissato-
tur corporibus nostris,

Angeli mouendo cœlos, sunt causa genera-
tionis inferiorum & superiorum.

Omnes angeli ex uirtute nature sue possunt
transmutare omnia corpora naturalia etiam
nostra, & per consequens omnes potentias or-
ganicas, & per accidens intellectum &c.

Angelus potest immutare omnes sensus ho-
minis exteriores & interiores.

Angelus superior mouet uoluntatē inferioris.

Angeli agūt in inferiora per imperiū cœcum.

Angelus primus est subiectum æui.

Numerus angelorū non est de genere quanti-
tatis, sed est multitudo trāscendēs & formalis.

Angeli boni sunt in maiori numero, quā
Angeli boni forte sunt plures, quā (mali,
omnes damnati dæmones, & homines.

In angelis sunt tres Hierarchiæ, secundum
triplicem cognitionem gradus eorum.

In qualibet hierarchia sunt tres ordines.

In quolibet ordine sunt multi angeli.

In angelis est triplex diuisio, scilicet hierarchi-
arum secundum diuersos modos recipiendi di-
uinas illuminationes, ordinum secundum diuer-
sos actus, & personarum secundum diuersam
uirtutem.

Infer 17. a

DOCTRINA SCHOLAST.

Diuisio Hierarchiæ in ordines, est diuisio totius potestatiui, in partes potestatiuas.

Prima diuisio angelorū, est secundum diuersas proportionēs genere, secunda secundū diuersas specie, tertia secundū diuersas numero.

Ordines angelorum distinguuntur secundum gradum in præmio essentiali.

Angeli quanto sunt deo propinquiore, tanto sunt gradu sublimiores & scientia clariore.

Angeli unius ordinis non sunt æquales.

1 Omnes ordines primæ hierarchiæ assimilantur ministris regis circa personam eius: scilicet cubiculariis, consiliariis, & assessoribus. Secunda de officialibus regni in comune, scilicet dominis curiæ, principibus militiæ, & iudicibus curiæ.

3 Tertiæ uerò deputatis ad certas partes regni, scilicet præpositis, baliuis, & huiusmodi.

Inferiores angeli exercent officia superiorū in uirtute superiorū, ideo infimi possunt arcere

Essentia superioris angeli est nobilior & efficacior, quàm essentia inferioris. (dæmones.

Angeli superiores regulant inferiores in suis ministeriis.

Angeli superiores per scientiam suam ordinant actus & officia inferiorum, illuminantes, purgantes, & perficientes eos.

Forme superiorum angelorum sunt uisiores formis inferiorum.

Cognitio superiorum angelorū est perfectior, quàm cognitio inferiorum. Plu.

DE ANGELIS BONIS: 79

Plura subiacent cognitioni superiorum angelorum, quàm inferiorum.

Superiores angeli perspicatius uident diuinam sapientiam, quàm inferiores.

Angelus superior illuminat inferiorem.

Intellectus angeli est semper in actu.

Omnes angeli primæ hierarchiæ accipiunt cognitionem diuinorum effectuum in prima causa, secundæ in uniuersalibus rerum rationibus, id est, à prima hierarchia, tertiæ autem in proprijs rationibus.

Apparationes mortuorum quandoq; fiunt per operationes angelorum.

Angeli in primo instati nō potuerūt peccare.

De quolibet ordine quidā angeli peccauerūt.

Supremus oīm ordinum angelorū peccauit.

Primus angelus fuit alius occasio peccandi.

Multa reperiuntur templa, quæ ab angelis fuerunt consecrata.

Angeli per ministeria, quæ nobis præstant, merentur nobis præmium accidentale.

Soli angeli primæ hierarchiæ assistunt Deo.

Tantum inferiores angeli mittuntur ad nos.

Sola ultima Hierarchia habet officium custodiendi & dirigendi homines.

Superiores angeli custodiunt electos ad maiorem gradum gloriæ.

Angeli custodiunt particulares homines, archangeli prouintias, principatus totam naturã

DOCTRINA SCHOLAST.

humanam, uirtutes corpora, potestates agunt
in dæmones, dominationes super bonos spiri-
tus habent custodiam.

Principes imitantur ad unam prouinciam.
Archangeli ad unum hominē ad utilitatē com-
munitatis, angeli uerō ad propria hominis.

Bonum commune ciuitatis uel gentis, dispo-
sitiō regnorum, et mutatio dominationis de
gente in gentem, & instructio principum de ad-
ministratiōe regiminis, pertinet ad ordinem
principatum.

Singulis speciebus rerum corruptibilium,
deputantur singuli angeli, sicut singulis indiui-
duis incorruptibilium, scilicet hominibus.

Quidam angeli custodiunt unam prouin-
ciam, quidam unam personam tantum.

172 B. a. Per se propriē quilibet homo habet unum an-
gelum, sæpe etiam plures custodes.

Prelatus custoditur ab angelo ut persona par-
ticularis.

Singulis gentibus præponuntur duo ange-
li, alter bonus, alter malus.

Angeli pugnant ad inuicem pro custodiis,
non quidem per contrarietatem uoluntatum,
sed quia contraria sunt merita, de quibus con-
sulunt uoluntatem Dei.

Christus non habet angelum custodem, sed
ministrum tantum.

Damnandis deputatur angeli custodes, quia
retrahunt eos à multis, Ange-

DE ANGELIS BONIS. 26

Angeli assumunt corpora propria uirtute.

Angeli possunt immutare uoluntatē nostrā.

Angeli possunt dupliciter agere in animos nostros, confortando intellectum, & illuminando sanasmata.

Tempus angeli & continuum est discretū.

Nulla operatio angeli mensuratur quo.

Formæ superiorum angelorum sunt uniuersaliores formis inferiorum.

Angelus indiget lumine, id est, cognitione supernaturali.

Cognitio angelorū est uniuersalis, & quanto sunt superiores, tantō magis est uniuersalis.

DE ANGELIS MALIS.

Sicut inter bonos angelos certi sunt ordines certæ prelaturæ, ita quoq; certi ordines & prelaturæ sunt inter angelos malos.

Certe sunt inter malos spiritus prelatute, ita quod unus uni præsit prouinciæ, alter uni homini, tertius duobus uel tribus.

Spiritus in domibus, qui adiurati, per uenias & uigilias, non sunt habendi pro diabolis, sed pro animabus defunctorum.

Diabolus dicitur, quasi deorsum fluens, peccauit enim Lucifer, & impulsus est usq; ad abyssum.

Tripliciter abijcitur ab anima Diabolus. Primo cum erubescencia & confusione, quia reputat sibi ad magnam confusionem,